

Номгӯи нишондиҳандаҳо	Маҳсулоти X, сомонӣ	Маҳсулоти Y, сомонӣ	Маҳсулоти Z, сомонӣ
Хароҷоти тағйирёбандаи иловагӣ	9	22	20
Хароҷоти доимии иловагӣ	34	46	40

Дар даврае, ки таҳвили маҳсулоти истеҳсоли маҳдуд аст, муайян кунед, ки кадоме аз ду навъро истеҳсол кардан фоиданоктар аст. Ҳалли онро асоснок кунед.

МАВЗӢИ 7. НАҚШАИ ИСТЕҲСОЛӢ (ҚИСМИ 1)

7.1. Моҳият ва аҳамияти нақшаи истеҳсоли

7.2. Сохтори нақшаи истеҳсоли

7.3. Интихоби технологияи истеҳсолот

7.4. Машғулияти амалӣ доир ба мавзӯ

7.1. Моҳият ва аҳамияти нақшаи истеҳсоли

Мақсади асосии боби нақшаи истеҳсоли аз тавсифи таъмин будани лоиҳаи сармоягузори аз ҷиҳати истеҳсоли ва технологӣ иборат аст, ки ҳақиқӣ будани истеҳсоли маҳсулотро ба миқдори даркорӣ, дар мӯҳлати ба нақша гирифташуда ва сифати муайян тасдиқ мекунад. Ҳангоми тартиб додан дар нақшаи истеҳсоли маълумоти хеле васеи ибтидоӣ истифода бурда мешавад, ки сифат, эътимодноки ва пуррагии он сифат ва асоснокии нишондиҳандаҳои самаранокӣ лоиҳаи сармоягузори истеҳсоли маҳсулотро пешбинӣ менамояд. Вазифаи асосии он – ба сармоягузoron, қарздиҳандагон ва дигар шарикони эҳтимоли нишон додани ҳақиқӣ будани имконияти истеҳсоли маҳсулот ба миқдори даркорӣ ва сифати муайян мебошад. Дар вақти таҳияи нақшаи истеҳсоли маълумоти дар ҷадвал нишон дода шуда таҳлил карда мешавад.

Чадвали 15 - Маълумотҳо оид ба нақшаи истеҳсолӣ

Маълумотҳо, ки нақшаи истеҳсолӣ дар бар мегирад	Тавсиф
Техника ва технологияи истифодашаванда	Чӣ гуна технология ва техника барои истифодабарӣ ба нақша гирифта мешавад, дастрасии онҳо барои истифода дар ин лоиҳаи сармоягузорӣ, зарурат ва ҳаҷми хароҷот ба хариди технологияи нав, таҷҳизот, шаҳодатнома, иҷозатнома.
Ҳаҷми истеҳсол ва базаи истеҳсол	Ҳисоби иқтисодии истеҳсолӣ ё лоиҳавии сол ба сол, ҳаҷми ояндаи истеҳсол, таъмин будани онҳо бо таҷҳизоти мавҷуда, муайян кардани имконияти зиёд кардани базаи истеҳсолӣ, хароҷот дар динамика, манбаъҳои маблағгузорӣ
Ашёи хом, маҳсулот ва энергия	Маълумотҳои муайян ва доир ба таъмини ашёи хом, маҳсулот ва пуркунадаҳо, сӯзишворӣ ва энергияи ҳамаи намудҳо ва хароҷотҳои умумӣ
Таъмини истеҳсоли маҳсулот ва пешгӯии хароҷот	Нақшаи умумии таъмин бо захираҳои ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти пешбинишуда ва пешбиниҳои хароҷотҳои умумӣ барои истеҳсоли он, чорабиниҳои минбаъда оид ба такмил дар маҳсулот, беҳтар намудани сифат, техника ва технология, ташкили истеҳсол оварда мешаванд
Захираҳои меҳнатӣ	Мавҷуд будани кадрҳои корӣ ва талабот ба онҳо, ихтисос, шакли ҷалб намудан, хароҷот барои таҳсил
Хароҷотҳои доимӣ ва тағйирёбандаи истеҳсолӣ	Моддаҳои, ки ба ин хароҷотҳо дохилшаванда муайян карда, ҳисоб карда мешаванд ва хусусияти тағйир додани онҳо нишон дода мешавад
Бехатарии экологӣ	Чорабинӣ оид ба муҳофизати муҳити зист, хароҷот барои иҷрои онҳо ва самаранокӣ

Манбаи маълумот: <http://www.busplans.ru/>

Масъала дар он аст, ки чӣ тавр истеҳсолотро, ки барои харидорон кор мекунад ва ба навоариҳо манфиат дорад, вазъи бозор ва дархости

харидоронро ба ҳисоб мегирад, ташкил кардан мумкин аст. Имрӯз сармоягузoron кӯшиш мекунад ба ҳамаи қисмҳои чараёни истеҳсоли сарфаҳм раванд ва дар вақти зарурат экспертҳо ва машваратчиёни соҳибтаҳассусро ҷалб намоянд. Экспертҳои берунӣ ин боби бизнес-нақшаро пеш аз ҳама аз нуқтаи назари он, ки нақшаи технологӣ то чӣ дараҷа дуруст аст, оё вай кам кардани хароҷот, вақт, меҳнат ва захираҳо, имконияти аз нав дуруст кардани босуръат барои истеҳсоли маҳсулоти нав, тағйирёбии хелҳои онро таъмин мекунад, баҳо медиҳанд.

Нақшаи истеҳсолиро ба зербобҳои дар ҷадвали 16 нишондодашуда тақсим карданро тавсия мекунад:

Ҷадвали 16 - Унсурҳои боби истеҳсолии бизнес-нақша

Унсурҳои боби истеҳсолии бизнес-нақша	Тавсиф
Барномаи истеҳсол ва фурӯши маҳсулот	Зербоб дар асоси таҳқиқҳои маркетингӣ, аз ҷумла чунин нишондиҳандаҳо: истифодаи иқтидорҳои истеҳсоли, ҳаҷми солонаи истеҳсоли маҳсулот бо ифодаи натуралӣ ва пулӣ, даромад аз фурӯши маҳсулот, вазни хоси даромад аз фурӯши маҳсулоти нав ба даромади умумии корхона, инчунин вазни хоси маҳсулоти фурӯхташаванда дар бозори фурӯш, тартиб дода мешавад..
Иқтидори истеҳсоли (бино, иншоот, технология, таҷҳизот).	Мундариҷаи ин зербоб ба манбаи маблағгузаронии корхонаҳои амалкунанда ё нав ташкилшуда вобаста мебошад.
Арзиши (хароҷот) истеҳсолот ва фурӯши маҳсулот.	Ҳар як моддаи хароҷоти истеҳсолотро, ки ба нархгузории арзиши асли дохил мешаванд, асоснок карда тағйирёбии онҳо дар оянда пешбинӣ карда мешавад.

Манбаи маълумот: <http://www.busplans.ru/>

Нақшаи истеҳсоли на танҳо ба истеҳсолкунанда, балки ба дигар иштирокчиёни лоиҳаи сармоягузорӣ низ зарур аст. Маълумотҳои

нақша нишондиҳандаи муҳими асоснокии эътимоднокӣ ва самаранокии лоиҳа буда, ба қарори сармоягузори эҳтимолӣ, ки ба ташкилотҳо қарз медиҳанд, таъсир мерасонанд. Нақшаи истеҳсолиро инчунин экспертҳо ҳангоми гузаронидани экспертизаи иқтисодӣ ва экологӣ меомӯзанд.

7.2. Сохтори нақшаи истеҳсолӣ

Дар асл, мақсади ин боб шинос намудани сармоягузор бо раванди истеҳсолот, номгӯи таҷҳизоти зарурӣ ва шумораи кормандон мебошад. Ба ибораи дигар, нақшаи истеҳсолӣ бояд нишон диҳад, ки шумо метавонед истеҳсоли ҳаҷми молҳои хушсифат, инчунин муқаррар кардани чараёни татбиқро ташкил кунед ва таҳия намудани самтҳои зарурӣ дар мӯҳлати таъиншуда.

Агар мо дар бораи корхонае, ки ба истеҳсоли маҳсулоти муайян равона шуда бошад, шумо бояд аввалин чизе, ки соҳиби истеҳсоли ҷаҳол аст ё танҳо банақшагирии онро муайян кунед.

Аксар вақт, нақшаи фурӯш барои навиштани ин боб самти калидӣ мегардад. Аз ин рӯ, шумо бояд ба таври муфассал тавсиф кунед, ки шумо ба нақша гирифтаед, ки шумо маҳсулотро истеҳсол кунед ва ҳамаи марҳилаҳои ташкили мол ё хидматҳои худро баррасӣ кунед. Ҳар як мавқеи тавсифшуда бояд шартҳои тахминӣ ва инчунин хароҷотиеро, ки талаб карда мешаванд, дар бар мегирад.

1. Тавсифи раванди истеҳсолот

Агар шумо истеҳсолоти навро банақша гирифта бошед, шумо бояд ҳамаи марҳилаҳо ва хусусиятҳои раванди технологиро, аз хариди истеъмолҳо ва ашёи хоми зарурӣ, тавсиф кунед (ҳатто агар шумо ифтитоҳи мағоза ба нақша гирифтаед, пас як нусхаи кӯтоҳи чараён аз пешбурди моле, ки онро дар мағоза ва амалисозӣ ҷойгир мекунад, ҳатмӣ аст).

Фикр кунед, ки чӣ гуна шумо метавонед ин равандро тағйир диҳед. Мулоҳизаҳои худро ва ҳама чорабиниҳои заруриро барои ин ва хароҷот тавсиф кунед. Таваҷҷӯҳи махсус бояд ба сохтор ва таркиби

иншооти истехсолӣ зоҳир карда шавад. Агар шумо нақшаи кушодани завод ё масалан, нерӯгохро кушоед, ин иттилоот бояд ба муҳити махсусе, ки ба нақша замима карда шудааст, бояд муқаррар карда шавад.

2. Тавсифи ашёи хом ва таъминкунандагони он

Банди алоҳида бояд ба масъалаҳои таъминот раванд. Маълумот дар бораи ашёи хом ва мавод барои истехсол, чӣ гуна шумо бояд онҳоро раҳо кунед ва нигоҳ доред. Гузашта аз ин, инчунин бояд нишон дода шавад, ки чӣ гуна шумо барои гузаронидани саривақтии интиқоли босифат, новобаста аз мушкилот дар сурати мавҷудияти мушкилот, гузаред.

3. Иншооти истехсолӣ ва қитъаҳои замин

Баъдтар, шумо бояд тавсиф кунед, ки шумо замин, биноҳои мувофиқ, ашё ё таҷҳизоти хом доред. Дар кучо истехсолот ҷойгир аст, ки дар он анбор ашёи хом аст, ки дар он анборҳои маҳсулоти тайёр аст. Дар акси ҳол, дақиқ тавсиф кунед, ки кадом биноҳо, таҷҳизот ва ғайра тавсиф кунед. Шумо ба нақша гирифтаан ё иҷора додаед, ки кадом ҳолатҳо барои додани ҳуҷҷатҳо ва насб кардани таҷҳизот зарур аст ва ин чӣ қадар ба корхона арзиш дорад (Бахши сармоягузорию сармоягузорӣ).

4. Таъмини барқ.

Боз, агар лоиҳаи шумо кушодани истехсолоти ҷиддӣ дар бар гирад, шумо бояд масъалаҳои асосии таъмини барқро тавсиф кунед, маҳз ба нерӯи манбаъҳои энергетикӣ, арзиши бозор, имкони ивазшавии муваққатии манбаъҳои мавҷуда дар сурати садамаҳо ва мушкилот.

5. Ҳисобҳои истехсоли ва арзиши

Дар ин бахш, нишон додан зарур аст, ки хароҷоти ашёи хом, мавод ё захираҳои энергетикӣ барои истехсоли як воҳиди маҳсулоти лоиҳавӣ сарф карда мешаванд. Пас аз ин, арзиши он бояд ҳисоб карда шавад ва фоидаи маржа барои истехсоли маҳсулот ба нақша гирифта шудааст.

6. Хароҷоти доимии истехсолӣ

Дар хотир доред, ки агар шумо нақшаи кушодани мағоза ё як корхонае, ки истеҳсоли маҳсулотро ифода намекунад, аммо танҳо иҷрои молҳо ё хизматрасониҳои истеҳсоли камтар ва таҳассуси баландтар хоҳад буд маънои онро надорад, ки инро нодида гирифтани мумкин нест. Дар ин ҳолат шумо бояд масоҳати муассисаи худро, нуқтаи савдо ва ғайраро тавсиф кунед, онҳоро ҷудо кардани онҳо ба минтақаҳои махсус пешниҳод кунед, ҳамаи маблағҳои барои таҷҳизот, хариди ашёи хом ва оғози ҷараёни амалро нишон диҳед, инчунин нигоҳдорӣ ва рушди корхона.

7.3 Интихоби технологияи истеҳсолот

Баъди он ки ҳамаи омилҳои берунии истеҳсолот дар асоси иқтисодии муқаррар кардашудаи корхона ба ҳисоб гирифта мешавад, муайян намудани ҷараёни дахлдори технологие зарур аст, ки истифодаи хелҳо ва миқдори таҷҳизот ва мошинолотӣ дархостшаванда ва хароҷот ба технология ва таҷҳизотро ба назар мегирад.

Дар таҳқиқи техникӣ-иқтисодӣ технологияе муайян карда мешавад, ки бештар барои истеҳсоли самараноки маҳсулоти асосӣ зарур аст, инчунин муайян ва ҷудо кардани хизматрасонии конструкторӣ ва техникӣ аз пакети технологӣ, ки бо технологияи интихобкардашуда вобаста аст ва низ муайян кардани ташкилоте, ки чунин хизматрасониро иҷро мекунад, ба мақсад мувофиқ аст. Баъдан интихоб ва хариди технологияро бо интихоби мошинолот ва таҷҳизот вобаста кардан лозим аст.

Дар вақти интихоби технологияи истеҳсоли ду омил ба назар гирифта мешавад: ҳаҷми сармоя ва меҳнатталаб будани он. Вобаста ба арзиши қувваи корӣ ва фоидаҳои асосӣ дар мамлакат интихобро ё дар технологияи меҳнатталаб ё ҳаҷми сармоя анҷом медиҳанд. Тамоюлҳои ҷаҳонӣ бо технологияи ҳаҷми сармоя вобастаанд.

Инчунин хароҷотҳои дар пешистодаро, ки бо омӯзиши ҳаёти кормандон, ки бо кор бо технологияи интихобшуда алоқаманд аст, ба назар гирифтани лозим аст. Агар технологияро аз ягон корхонаи дигар

харидан зарур бошад, он гоҳ воситаи хариди технологияро муайян кардан лозим аст, ки ба онҳо дохил мешаванд:

- хариди бевоситаи технология;
- иштироки якҷоя бо фурӯшандаи технология.

Дар ҳолатҳое ки литсензиякунонии технология зарур аст, имконияти дилхоҳи чудо кардани пакети технологӣ ба қисмҳои таркибии гуногун истифода карда мешавад. Масалан, технологияе, ки бо хадамоти муҳандисӣ, якҷояшавии давра ба давраи дохилӣ, таҳвили маҳсулоти фосилавӣ, таҳвили таҷҳизот вобаста аст.

Қиҳатҳои шартномавии литсензиякунонии технологияи ба яке аз он масъалаҳои муҳиме таалуқ дорад, ки бояд то хариди технология баҳо дода шавад. Ба инчо дохил мешавад:

- интихоби технологияи харидашуда ва кафолати соҳиби он;
- харочот доир ба технология;
- муҳлати эътибори барнома ва баъзе дигар масъалаҳо.

Дар ин сурат ба технологияи харидоришуда тавсифи аниқ додан муҳим аст.

Агар сухан дар бораи чараёни технологӣ равад, он гоҳ чараён ва натиҷаи чашмдошти истехсолро тавсиф кардан лозим аст. Агар таҷҳизоти истехсолӣ харидорӣ карда шавад, бояд бучетҳо ва дигар элементҳои ноу-хауи истехсолӣ дуруст таҳия карда шаванд.

Ба ғайр аз ин, соҳиби технология бояд кафолати сифати ноу-хауи пешниҳодшударо нишон диҳад ва тасдиқ намояд, вай баъди бастанӣ шартномаи литсензионӣ пурра гузаронида мешавад. Арзиши технология, инчунин шакли пардохт ва муҳлати он, ки вобаста ба технология аст, одатан аз 5 то 10 солро ташкил медиҳад, бояд махсус муайян карда шавад.

Аз нуқтаи назари лоиҳаи пешниҳодшуда чунин муҳлат бояд ҳатман давраеро, фаро гирад, ки барои ҷорӣ намудани ноу-хауи мувофиқ зарур аст.

Интихоби таҷҳизот ва талабот ба бино. Интихоби таҷҳизот ва интихоби технология ба ҳам вобастаанд. Дар баъзе лоиҳаҳо

технологияи истеҳсоли қисми таҷҳизоти пешниҳодшуда мебошад ва зарурат ба шартномаи алоҳида барои хариди технология вучуд надорад.

Дар як вақт дар ҳолатҳое ки харидани алоҳидаи технология зарур аст, интихоби таҷҳизот бояд баъди муайян кардани технология ба роҳ монда шавад. Аз ин ҷо, талабот ба мошину таҷҳизот бояд дар асоси иқтидори истеҳсоли, технологияи интихобшуда ва ҳосилнокии таҷҳизот муайян карда шавад.

Интихоби таҷҳизот дар марҳилаи таҳқиқи техникӣ-иқтисодӣ аз муайян кардани гуруҳи мувофиқи мошину таҷҳизоте иборат мебошад, ки дар ин иқтидори истеҳсоли зарур аст.

Интихоби таҷҳизот ба соҳаи саноати маснуотбарор хусусияти бештар мураккаб дорад, зеро мошинҳои гуногун функцияи қиёсиро бо дараҷаи гуногун иҷро карда метавонанд. Масалан, маҷмӯи дастгоҳҳое, ки барои тайёр кардани моторҳои дизелӣ, ё баъзе намудҳои компрессорҳо заруранд, дастгоҳҳои намуди гуногунро дар бар мегиранд.

Инчунин номгӯи қисмҳои эҳтиётии зарурӣ ва воситаҳо бо нархи тахминии онҳо, аз ҷумла, қисмҳое, ки бояд якҷоя бо ҳуди таҷҳизот гирифтани лозим аст ва қисмҳо ва воситаҳое, ки барои иваз кардани қисмҳои вайроншудаи таҷҳизот заруранд, бояд тайёр карда шаванд. Талабот ба қисмҳои эҳтиётӣ ба намуди ҳуди корхонаи саноатӣ, мавҷудияти қисмҳои эҳтиётӣ ва иқтидори истеҳсоли онҳо дар ҳуди мамлакат ва имкониятҳои воридот вобаста аст.

Одатан захираҳо барои 3-6 моҳ мекунанд. Ин давра метавонад зиёдтар ҳам шавад, дар як вақт, дар ин ҳолат, санчиши дурустро гузаронидан зарур аст, зеро ҷунин захираҳо ба захираҳои моддии корхона ва воситаҳои гардишӣ таъсир мерасонад.

Мошинолот ва таҷҳизоти талаб кардашуда, аз ҷумла, қисмҳои эҳтиётиро ба воридотӣ ва мошину таҷҳизоте, ки дар бозори дохилӣ мавҷуд аст, тақсим кардан зарур аст. Санчиши хароҷоти харҷномаҳо ба таҷҳизоти воридотӣ дар асоси киропулӣ ва хароҷоти борфурорӣ,

инчунин, нақлиёти дохилӣ, суғурта ва ғайра, то бурда расонидан ба майдончаи корхона гузаронида мешавад. Инчунин харочоти васлкунии таҷҳизот ҳисоб карда мешавад. Харочот барои сохтусоз ва васлкунии таҷҳизот дар доираи аз 1-2 то 5-15%-и арзиши он вобаста ба намуди таҷҳизот ва хусусияти кор доир ба васл ва сохтусози он тағйир меёбанд.

Давраи навбатӣ муайян кардани талабот ба бино ва иншоот ва таҳияи харҷномаи дахлдори харочотҳо мебошад. Ба таҳияи барномаи сохтмон, ҳамаи объектҳо ба 3 гурӯҳ ҷудо мекунамд:

1) тайёр ва аз худ кардани майдонча;

2) бинои истеҳсолии корхона, бинои ёрирасон (устохонаи таъмир, гараҷ) лабораторияҳои илмӣ-тадқиқотӣ, бинои таҷҳизоти тиббӣ; анборҳо ва маҳзан барои захираи маҳсулоти ниҳой ва фосилавӣ, қисмҳои эҳтиётӣ ва ғ.; бинои маъмурӣ; бинои хадамоти мошини кормандон, хонаҳои истиқоматӣ ва ғ.;

3) иншоотҳо дар ҷойҳои кушод.

Харҷнома барои бино ва иншоотҳои муҳандисӣ – сохтмонӣ ба ягон нишондиҳандаи натуралӣ ё арзишӣ. Масалан, метри мураббаъи майдони сохташуда ё барои фазои пӯшидаи бино пешбинӣ шудааст.

7.4. Машғулияти амалӣ доир ба мавзӯ

Тестҳои санҷишӣ:

1. Зиёдшавии истеҳсоли маҳсулот аз ҳисоби:

- а) сарфа барои харочотҳои доимӣ;
- б) зиёд намудани харочоти доимӣ;
- в) тағйир дар арзиши асли;
- г) таъсироти таваррум.

2. Феҳрист чиро ифода мекунад?

- а) номгӯ ва таркиби маҳсулоти истеҳсолшаванда аз рӯи намуд, шакл, навъ, андоза;
- б) гуногун будани маҳсулоти истеҳсолшаванда;

- в) меҳнатталабии маҳсулоти истеҳсоли;
- г) фонди лоихавии вақти кори як дастгоҳ.

3. Навъ чист?

- а) номгӯй ва таркиби маҳсулоти истеҳсолшуда аз рӯи намуд, шакл, навъ, андоза;
- б) гуногун будани маҳсулоти истеҳсолшаванда;
- в) номгӯй ва таркиби маҳсулоти истеҳсолшаванда аз рӯи намуд;
- г) меҳнатталабии маҳсулоти истеҳсоли.

4. Ҳангоми баровардани қарор дар бораи ҳаҷм мувофиқи истеҳсолот кадом хароҷотҳоро ба эътибор намегиранд:

- а) миёнаи тағйирёбанда;
- б) муҳосиботӣ;
- в) ҳаддӣ;
- г) миёнаи доимӣ.

5. Барномаи умумии истеҳсолии корхона бо формулаи зерин ҳисоб карда мешавад:

- а) $P_0 = \sum_1^p N_p \Pi_p + \sum_1^y N_y \Pi_y$,
- б) $HЗП = B_c T_c C_{и} K_{HЗ}$
- в) $ВП = ТП \pm \Delta HЗ$
- г) $ВП = ТП - HЗ$

Ҳали масъалаҳо:

Масъалаи 1. Пурра ба кор таъминкунии мошинҳои пешбарро дар истеҳсоли бисквит дар чунин шароит муайян кунед: истеҳсоли лоихавии кулчақанд ба миқдори 24 ҳазор т/сол дар 2 басти корӣ дар давоми 245 рӯз дар як сол, ба нақша гирифта шудааст. Меъёри техникӣ – иқтисодии истифодаи тафдонҳо 6 т/бастро ташкил медиҳад.

Ҳал:

$$F_{\text{эф}}=245*2=490\text{см/сол}$$

$$N_{\text{тафд}}=P_{\text{т}}*F_{\text{эф}}=6\text{т/см}*490=2940\text{т/сол}$$

$$K_3=24000/2940=0,816 \text{ или } 81,6\%.$$

Ҷавоб: меъёри тафдон 2940т/сол, пур кардани мошин 0,816.

Масъалаи 2. Сехи истеҳсоли ирис бояд дар як сол 4000т маҳсулоти тайёр истеҳсол намояд. Меъёри техникӣ-иқтисодии ҳосилнокии агрегати ба шакл дароранда – печонанда – 180кг/соат мебошад. Шумораи бастҳои корӣ дар як сол 488 адад, танаффусҳои танзимшаванда дар як баст 0,5 соатро ташкил медиҳанд. Шумораи мошинҳоеро, ки барои иҷрои супориши солона лозим аст, муайян кунед.

Д.ш.а

$$Q=Z=4000\text{т/сол}, \quad N_{\text{т.э}}=180 \text{ кг/соат}$$

$$F_{\text{эф}}=488 \text{ баст}, \quad \text{танафф.}=0.5 \text{ соат дар баст}$$

$$F_{\text{эф}} \text{ дар сол ?} K_{\text{м}}\text{-?}$$

Ҳал:

Вақти кори агрегат дар сол:

$$F_{\text{эф}} \text{ дар сол}=488*(8\text{с}-0,5\text{с})=3660 \text{ соат.}$$

Миқдори мошинаҳое, ки дар иҷрои солони бино зарур аст.

$$K_{\text{м}}= Z/N_{\text{т.э}}$$

$$N_{\text{т.и}}=(180/1000)*3600=648 \text{ тех.дар сол}$$

$$K_{\text{м}}=4000/648=6 \text{ мошин}$$

Ҷавоб: вақти кори агрегат дар як сол 3660 соат, миқдори мошин 6.

Масъалаҳо барои ҳали мустақилона:

Масъалаи 3. Ҳаҷми маҳсулоти фурӯхтаи корхонаро дар соли лоиҳавӣ бо ифодаи арзиш ва натуралӣ муайян кунед.

Ҷадвали 17 -Маълумотҳои ибтидоӣ

Номгӯи маҳсулот	Барномаи истеҳсол, кг.	Нархи яклухти амалкунандаи як маҳсулот, сомонӣ.	Бақияи маҳсулоти фурӯхтанашуда, кг.	
			Дар аввали сол	Дар охири сол
Себ	500	3	0	70
Нок	400	5	10	60

Масъалаи 4. Ҳаҷми лоиҳавии маҳсулоти умумии корхонаро дар як сол муайян кунед.

Ҷадвали 18 -Маълумотҳои ибтидоӣ

Номгӯи маҳсулот	Миқдор	Арзиши аслии лоиҳавии як маҳсулот, сомонӣ.	Нархи яклухти муқоисавии як маҳсулот, сомонӣ.
Лоиҳаи А	400	1500	1600
Лоиҳаи Б	500	2000	2100

Масъала доир ба истеҳсоли маҳсулоти асосӣ:

1) ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот ва ғайра: 1500 сомонӣ аз рӯи арзиши аслии лоиҳавӣ ё 1600 сомонӣ бо нархи яклухт.

2) ҳаҷми хизматрасонӣ: 2000 сомонӣ бо нархи аслии лоиҳавӣ ё 2100 сомонӣ бо нархи яклухт.

3) бақияи истеҳсолоти нотамои дар охири соли гузашта бо нархи яклухт – 1450 сомонӣ.

4) бақияи истеҳсолоти нотамои дар охири соли банақшагирӣ аз рӯи арзиши аслии лоиҳавӣ – 1750 сомонӣ.

Масъалаи 5. Ҳаҷми маҳсулоти фурӯхтаи корхонаро дар соли лоиҳавӣ бо ифодаи арзиш ва натуралӣ муайян кунед.

Ҷадвали 19- Маълумотҳои ибтидоӣ

Номгуи маҳсулот	Барномаи истеҳсол, кг.	Нархи яклухти амалкунандаи як маҳсулот, сомонӣ.	Бақияи маҳсулоти фурӯхтанашуда, кг.	
			Дар аввали сол	Дар охири сол
Банан	400	8	190	70
Афлесун	500	6	100	60

Масъалаи 6. Сеҳи истеҳсоли ирис бояд дар як сол 5200т маҳсулоти тайёр истеҳсол намояд. Техникаи меъёри иқтисодии ҳосилнокии агрегати ба шакл дароранда – печонанда – 300кг/соат. Миқдори басти корӣ дар як сол 608; танаффус 0,5 соат дар баст ба тартиб дароварда шудааст. Миқдори мошинро, ки барои иҷрои супориши солона лозим аст, муайян кунед.

Масъалаи 7. Ҳаҷми лоиҳавии маҳсулоти умумии корхонаро дар як сол муайян кунед.

Ҷадвали 20 - Маълумотҳои ибтидоӣ

Номгуи маҳсулот	Миқдор	Арзиши аслии лоиҳавии як маҳсулот, сом.	Нархи яклухти муқоисавии як маҳсулот, сомонӣ.
Қалам	400	1	1,10
Ручка	500	2	2,10

Масъала доир ба истеҳсоли маҳсулоти асосӣ:

1) ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот: 1сомонӣ аз рӯи арзиши аслии лоиҳавӣ ё 1,10 сомонӣ бо нархи яклухт.

2) ҳаҷми хизматрасонӣ: 2 сомонӣ бо нархи аслии лоиҳавӣ ё 2,10 бо нархи яклухт.

3) бақияи истеҳсолоти нотаом дар охири соли гузашта бо нархи яклухт – 145сомонӣ.

4) бақияи истеҳсолоти нотамои дар охири соли банақшагирӣ аз рӯи арзиши аслии лоиҳавӣ – 170 сомонӣ.

Масъалаи 8. Пурра ба қор таъминкунии мошинҳои пешбарро дар истеҳсоли бисквит дар чунин шароит муайян кунед: истеҳсоли лоиҳавии кулчақанд ба миқдори 36000т/сол дар 2 басти қорӣ дар давоми 245 рӯз дар як сол ба нақша гирифта шудааст. Меъёри техникӣ – иқтисодии истифодаи тафдонҳо 7т/бастро ташкил медиҳад.

МАВЗҶИ 8. НАҚШАИ ИСТЕҲСОЛӢ (ҚИСМИ 2)

8.1. Ҳисоби иқтидори истеҳсолӣ, нақшаи истеҳсолӣ ва фурӯши маҳсулот

8.2. Ҳисоби арзиши аслии маҳсулот

8.3. Машғулияти амалӣ доир ба мавзӯ

8.1. Ҳисоби иқтидори истеҳсолӣ, нақшаи истеҳсолӣ ва фурӯши маҳсулот

Ҳангоми тартиб додани нақшаи истеҳсолот маълумоти хеле васеи ибтидоӣ истифода мешавад, ки сифат ва асоснокии нишондиҳандаҳои самарабахшии лоиҳаи сармоягузорӣ дар маҷмӯъ ба сифат, эътимоднокӣ ва пуррагии он вобаста аст.

Нақшаи истеҳсолӣ на танҳо барои истеҳсолкунанда, балки барои дигар иштирокчиёни лоиҳаи сармоягузорӣ низ зарур аст. Маълумоти нақша на танҳо барои асоснок кардани эътимоднокӣ ва самаранокии лоиҳа муҳим мебошад, он ба қарорҳои сармоягузорони эҳтимолӣ, ташкилотҳои қарзӣ ва ғайра таъсир мерасонад. Нақшаи истеҳсолот инчунин аз ҷониби мутахассисон ҳангоми ташҳиси иқтисодӣ ва экологии лоиҳаҳои сармоягузорӣ омӯхта мешавад.

Ҳангоми таҳияи стратегияи истеҳсолии қорхонаи саноатӣ барномаҳои истеҳсолии баровардани маҳсулотро тартиб дода ҳаҷми маҳсулоти истеҳсолкардаи қорхонаҳои истеҳсолиро, ки дар қорхона